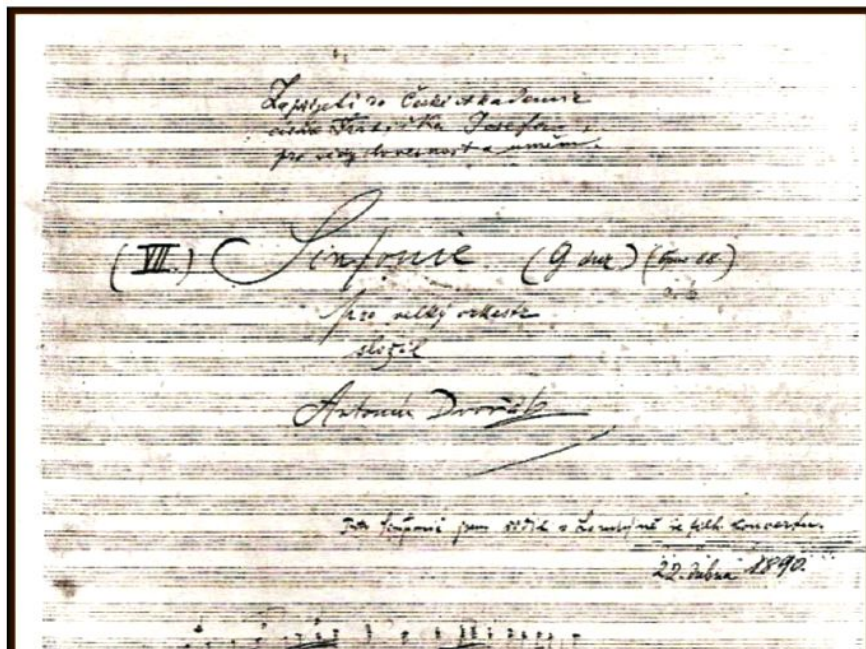

Výřez faksimile titulního listu partitury Dvořákovy Symfonie č. 8, G dur, op. 88 „Anglická“
s autorovou vlastnoruční dedikací:

„Za přijetí do České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění“

Upozorňujeme a co nejsrdečněji Vás zveme na náš
SLAVNOSTNÍ KONCERT
věnovaný 125. výročí vzniku Akademie věd

L. van Beethoven **Klaviří koncert č. 5** Es dur, op. 73 „Císařský“
David Šugárek – klavír

Antonín Dvořák **Symfonie č. 8** G dur, op. 88 „Anglická“

Dirigent Pavel Hryzák

Úterý **16. 6. 2015**
ve **20:00** hodin

Dvořákova síň Rudolfina
Palachovo náměstí 1, Praha 1

Zbýlé vstupenky jednu hodinu před koncertem v pokladně č. 1 Rudolfina

PRAŽSKÁ MUZEJNÍ NOC
(v Knihovně Akademie věd ČR)

KOMORNÍ ORCHESTR AKADEMIE PRAHA
člen Asociace neprofesionálních komorních a symfonických těles

Antonín Dvořák (1841–1904)

Symfonie č. 8 G dur, op. 88 „Anglická“

- Allegro con brio
- Adagio
- Allegretto grazioso
- Allegro ma non troppo

Dirigent **Pavel Hryzák**

Knihovna Akademie věd ČR
Národní třída 3, Praha 1
Sobota 13. 6. 2015
20:00 hod.; 21:30 hod.

Slovo o programu

Dnešní uvedení Dvořákovy *Symfonie č. 8 G dur, op. 88 „Anglické“*¹⁾ na půdě *Akademie věd ČR*, jež letos slaví 125. výročí založení, má zvláštní symboliku. **Antonín Dvořák** (1841 – 1904), který byl jedním z devatenácti prvně jmenovaných řádných členů původní *České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění*²⁾, totiž tuto symfonii složil právě v období zakládání oné *České akademie* a *Akademii* ji též dedikoval³⁾. Dnes si tedy prostřednictvím tohoto nádherného díla, tak jedinečně s *Akademii* spjatého, připomínáme, že *Akademie*, jež při svém vzniku sdružila nejvýznamnější české představitele přírodních i společenských věd a zároveň humanitních i uměleckých oborů, byla – spolu s Univerzitou Karlovou, Českým vysokým učením technickým a některými dalšími institucemi – nejen autoritou vědeckou, ale že též v českém národu podněcovala, spoluvytvářela a rozvíjela neméně významné kulturně inspirativní hodnoty.

Skladatel tuto svou symfonii komponoval během léta a počátkem podzimu roku 1889, z větší části na svém letním sídle ve Vysoké u Příbramě. Venkovské prostředí plné přírodních krás, kde se Mistr cítil nejlépe, se zřetelně odráží v celkovém vyznění díla, z něhož přímo sálá životní radost, skladatelův obdiv k přírodě a jeho niterné zakotvení ve slovanské, především ovšem české lidové hudbě. V pestrém sledu se tu působivě prolínají obdivuhodné proměny hudebních nálad a idylických obrazů, a to prostřednictvím originálních a jedinečných kombinací široké a pestré palety hudebních výrazových prostředků – od lyrických, tanečních a pochodových motivů až po široké dramaticky vpyjaté hudební plochy.

¹⁾ Přívlastek „Anglická“ se pro tuto symfonii vžil proto, že Dvořák ji vydal (výjimečně) u londýnské firmy *Vincent Novello*. Předcházela tomu poměrně dramatická (naštěstí jen přechodná) roztržka mezi skladatelem a jeho hlavním (celoživotním) nakladatelem, Němcem Fritzem Simrockem (1837-1901), jehož Dvořák ovšem jinak velmi ctěl a pokládal za svého přítele. Simrock totiž již delší dobu před tím Dvořákovi vytýkal, že píše jen velké náročné skladby, jejichž vydávání není rentabilní, a tlačil jej ke komponování spíše děl menších. To skladatel odmítl s poukazem na své umělecké ambice, které nemohou být uspokojeny tvorbou pouze drobných příležitostných opusů. Jednání o vydání této symfonie u Simrocka ztroskotalo na výši honoráře a ostrá výměna názorů tentokrát skončila přerušením obchodních styků (cca na tři roky).

²⁾ Založení *České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění* inicioval významný český architekt, stavitel a mecenáš Josef Hlávka (1831-1908), který se anonymně zavázal věnovat budoucí *Akademii* 200 000 zlatých. Tento záměr schválil 9. října 1888 Zemský sněm Království českého, jeho usnesení však po dlouhých a složitých vyjednáváních vstoupilo v účinnost teprve 23. ledna 1890, kdy zřízení *Akademie* povolil a její stanovy schválil rakouský císař František Josef I. (k tomuto dni se tedy váže vznik *Akademie*). Praktickou činnost *Česká akademie* zahájila 18. května 1891 v nově postavené budově *Národního muzea* v čele Václavského náměstí. Organizačně byla členěna do čtyř oborových tříd: 1. filosofie, společenské vědy a historické obory, 2. přírodní vědy, 3. filologické obory, 4. výtvarné umění, hudba a literatura. Základní, císařem dne 30. dubna 1890 jmenovaný sbor akademiků čítal celkem 19 řádných členů, z toho ve 4. třídě byli jmenováni: Josef Hlávka (architektura), Antonín Dvořák (hudba), Josef Myslbek (sochařství), Václav Brožík (malířství) a Jaroslav Vrchlický (literatura).

³⁾ Dvořák na titulní list partitury *Symfonie č. 8* vlastnoručně vepsal věnování: „*Za přijetí do České akademie císaře Františka Josefa pro vědy slovesnost a umění*“. Výřez faksimile tohoto titulního listu partitury se skladatelovou vlastnoruční dedikací je uveden na poslední straně tohoto programu.

Osmá symfonie poprvé zazněla 2. února 1890 v pražském Rudolfinu na jednom z tzv. Populárních koncertů pořádaných *Uměleckou besedou*. Skladatel dílo sám dirigoval, stejně jako jeho druhé provedení, které se uskutečnilo 24. dubna téhož roku v Londýně při koncertu tamní *Filharmonické společnosti* v St. James's Hall. Obě tato provedení byla úspěšná – jak u obecnosti, tak u kritiky. V anglickém tisku byl tehdy Dvořák dokonce označen za jediného z žijících skladatelů, který je schopen dále tvořivě rozvíjet Beethovenův symfonický odkaz (např. „...ten jediný, ačkoli se stejně jako Brahms snaží držet Beethovenovy školy, je schopen přinést do symfonie zřetelně nový prvek“).⁴⁾ Mistr pak symfonii osobně dirigoval ještě několikrát: 7. listopadu 1890 ve Frankfurtu nad Mohanem, 15. června 1891 na univerzitě v Cambridge při příležitosti udělení tamního doktorátu⁵⁾, 12. srpna 1893 na tzv. *Českém dnu* během světové výstavy v Chicagu a 19. března 1896 znovu v Londýně. O uvádění díla na „německojazyčná“ pódia se zasloužil neúnavný propagátor Dvořákovy hudby, dirigent Hans Richter, který poprvé symfonii zařadil na program koncertu Vídeňských filharmoniků 4. ledna 1891. O úspěchu vídeňské premiéry Richter skladateli ihned referoval: „Z tohoto provedení byste měl jistě radost. Všichni jsme cítili, že jde o nádherné dílo: proto byli jsme také všichni tolik nadšeni. Úspěch byl vřelý a srdečný.“ A renomovaný vídeňský hudební kritik Eduard Hanslick (původem z Prahy) o tom 6. ledna 1891 v *Neue freie Presse* napsal: „*Jako poslední skladba programu stála sice na nejnebezpečnějším místě, ale zvítězila nejčistšími prostředky. Ač je toto dílo od začátku do konce nepopíratelně Dvořákovy, odlišuje se velmi podstatně od obou jeho dřívějších ve Vídní známých symfonií. ... Celé toto Dvořákovy dílo, jež patří k jeho nejlepším, lze chválit za to, že není pedantické, ale při vši uvolněnosti nemá zároveň k ničemu tak daleko jako k naturalismu. Dvořák je vážným umělcem, který se mnohému naučil, ale navzdory svým vědomostem nepozbyl spontánnost a svěžest. Z jeho děl mluví originální osobnost a z jeho osobnosti vane osvěžující dech něčeho neopotřebovaného a původního...*“

Dnes máme příležitost sami posoudit, nakolik výstižné byly výše uvedené úsudky světových kritiků, když v době založení *České akademie věd* právě prostřednictvím tohoto díla hodnotili Antonína Dvořáka, jednoho ze zakládajících členů této *Akademie*, tak vysoko.

⁴⁾ Dvořák sám své zážitky z tohoto londýnského koncertu popsal svému příteli V. J. Novotnému takto: „*Koncert dopadl skvěle, ba tak, jak snad nikdy předtím dříve. Po první větě byl aplaus všeobecný, po druhé větší, po třetí velmi silný tak, že jsem se musel několikrát obracet a děkovat, ale po finále byla pravá bouře potlesku, obecnost v sále, na galeriích, orkestr sám i za ním u varhan sedící tleskalo tolik, že to bylo až hrůza, byl jsem několikrát volán a ukazovat se na pódium – zkrátka bylo to tak hezké a upřímné, jak to bývá při premiérách u nás doma v Praze. Jsem tedy spokojen a zaplat' pánbůh za to, že to tak dobře dopadlo!*“

⁵⁾ Svě bezprostřední dojmy ze slavnostní promoce na univerzitě v Cambridge (1891) vylíčil Dvořák v dopise svému příteli Antonínu Rusovi, soudnímu radovi v Písku: „*Včerejší den byl pro mne velice namáhavý, co živ jsem tolik muziky nezažil, ale jaká pomoc, muselo to být. Slávy bylo až hrůza a dnes o 12. hodině bude mi udělena masterem (děkanem) zdejší univerzity doktorská hodnost. Čarokrásné roucho dostal jsem od studentů na památku a přivezu si to všechno do Čech. Zítra ve středu (17.6.1891) odjedu přes Prahu, a rovnou na Vysokou, kam se již velice těším.*“